

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., št. 14.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilno Kmetko-delavske zveze.
Stane letno 7/2 pk = 28/80 din., mesečno 0/60 pk
= 2/40 din. (V aprilu 1922 velja 1 pk 4 din.)

Umiranje decemberskih rekrutov.

(Zaključni govor poslanca sodr. Etbina Kristana v debati zaradi obtožbe bivšega vojnega ministra generala Zečevića).

Gospodje! Jaz nimam občutka, da bi bila stvar, za katero gre tukaj, tako lahka, da se izpreobrne v humoresko, kakršno smo doživeli prav sedaj. (Medklici z leve: Na žalost! Na žalost!) Malo čudno je zasledovati debate, v kateri se iznašajo najresnejši argumenti z ene in z druge strani, in videti skoraj vso skupščino desinteresirano, naenkrat pa pazno poslušajočo, kadar se tukaj odigrava burka. (Diša Popadić: Vsak poslanec ima pravico govoriti.) Gospod poslanec, sedaj govorim jaz; ko ste Vi govorili, sem molčal jaz. Znano je, da prenašamo navadno najliberalneje vse medklice, nikakor pa ne dam, da bi se osmešila ta žalostna stvar. Če ne bi šlo za nič drugega, kakor da je bilo 300 mrtvih, bi to zadostovalo, da se ta stvar resno obravnava.

Gospodje, jaz ne mislim imeti advokatskega govora in kratek bom. Mislim na tudi, da nam tukaj ni treba advokatskih govorov, ker mi tukaj nismo sodišče. (Minister pravosodja dr. Lazar Marković: Ni res, Vi ste sodišče, gospod, ker vam ne bi bilo treba tožiti, a vložili ste tožbo, pa pravite, da niste sodišče.) Mi nismo sodišče, mi smo Narodna skupščina. (Minister Marković dela medklice.) Gospod minister Marković je največji sofist izmed vseh pravnikov v tej zbornici in misli, da nas bo prepričal s kakšnim sofistom. Toda stvar ni taka; mi smo skupščina... (Minister dr. Marković: vložili ste tožbo, zdaj bi pa hoteli v politiko. Vi ste sodišče, gospod.) Gospod minister, zdaj imam jaz pravico besede. Gospod minister ima pravico, da se oglasi za besedo, kadarkoli hoče, pa mu ni treba, da bi se toliko posluževal medklic. (Medklic: Tako je. Ministri neprenehoma gazijo poslovnik).

Gospodje, ko je zakonodajec statutar ministrske odgovornosti in dal skupščini pravico, da obtoži ministra, je moral vedeti, da ta skupščina ne bo sestavljena iz samih juristov, zato tudi ni mogel zahtevati, da bi se postopalo po strogih pravniških momentih, kadar se predlaga obtožba. Mi, gospodje, ne sodimo, ampak zahtevamo, da sodi sodišče, in to, gospodje, je velika razlika.

A zakaj zahtevamo to? — Eden izmed govornikov je dejal, da je ta obtožba političen akt. Proti temu moram protestirati. To ni strankarsko političen akt, ampak je edino, kar more Narodna skupščina storiti v tem slučaju.

Gospodje, meni ni treba raziskavati vprašanja, ali je bilo pozivanje rekrutov

meseca decembra potrebno ali ne. Moje mišljenje je pač, da ni moglo biti tako nujno, kakor je trdil gospod general Zečević v svoji obrambi, zakaj mednarodna situacija, zaradi katere je baje bilo potrebno pozivati rekrute, ni nastala meseca decembra, ampak je bila taka že davno prej. Ali v to se ne spuščam. Če je resnično, da so državni interesi zahtevali pozivanje rekrutov v tem času, je vprašanje, kaj je storil general Zečević, da se dovedejo rekruti živi in zdravi v vojašnice, in da se jim tam zavaruje zdravje in blagostanje. Gospod vojni minister je dal tukaj prečitati svoj zagovor. Gospodje, na eni strani ta zagovor nikakor ni posebno močan. Na drugi strani pa tak pisan zagovor nikakor ne more zadostovati, da bi si skupščina v celoti napravila jasno sliko o vsej stvari. (Minister dr. Marković: Kaj hočemo, če zakon tako določa?). Dobro, dobro, saj ne odrekam gospodu generalu Zečeviću pravice, da predlaga svoj zagovor. Le da ta pisani in prečitani zagovor ne more biti zadosten akt, da bi zadržal skupščino od korakov, ki so potrebni, da se dožene, ali drži, kar je bivši gospod minister v svojem zagovoru pravil, ali ne. (Minister pravosodja: Prečitajte zakon o ministrski odgovornosti.) Zakon o ministrski odgovornosti pravi, da skupščina glasuje in voli komisijo dvanaestih članov... (Minister dr. Marković: Tega ne pravi.), da voli komisijo dvanaestih članov, če sklene, da se uvede preiskava; in nič drugega ne zahtevamo mi. (Minister Marković: Če skupščina ne upošteva zagovora. Zagovor se pa daje pred sodiščem).

Ta zagovor, gospodje, ne more nikogar prepričati. Gospod minister se poziva na ta in na oni dokument. Toda kje in kako naj skupščina pregleda te dokumente? Kako naj se o njih prepriča brez preiskave? — Nadalje, če je gospod minister general Zečević izdal vse potrebne ukrepe, je še vedno odprto vprašanje, kaj je ukrenil, da se njegove naredbe tudi izvrše? (Medklici z leve: Tako je.) Jasno je, če so bile izdane, da se niso izvršile. (Medklic: Ostale so na papirju.) Zakaj, če bi se bile izvršile, se ne bi bilo moglo zgoditi tisto, kar nam je sedanjji vojni minister povedal v svojem odgovoru na vprašanje gospoda Gjonovića. (Minister pravosodja: Sedaj šele vidim, da ste za menoj največji sofist.) Za Vami. Na vsak način pripada Vam prvenstvo.

Gospodje, dejstvo je tukaj: Rekruti so bili pozvani; rekruti so oboleli; umirali

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p. Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije za list so poštine proste.

so. Vemo, da so oboleli na železnicah; vemo, da so oboleli po kasarnah. Vprašanje je: Kdo odgovarja za to? Nam, skupščini, ne more odgovorjati ta ali oni sameznik, ki ga ne poznamo. Nam more odgovorjati le vlada, oziroma tisti član vlade, ki je kompetenten za stvar, za katero gre. V tem slučaju je bil to vojni minister. Če je bivši vojni minister prepričan, da je storil vse za varnost zdravja rekrutov; če se zaveda, da je izdal vse potrebne naredbe, da jih je kontroliral, da se je brigal za izvršitev teh naredb, ima pred komisijo, ki se izvoli, najlenšo priliko to dokazati in storiti še nadalje, kar je v tem slučaju potrebno, namreč pokazati: Krivica je tukaj ali tam. (Medklic: To je malenkost.) Moj gospod, tristo mrtvih in šest tisoč obolelih, od katerih jih je umrlo še ne vem koliko, to ni malenkost!

Čas je, gospodje, da se pri nas odpravi nazor, da je človeško življenje sploh malenkost. Pet tisoč dinarjev je vreden konj, ker se je toliko plačalo zanj; pet para, toliko, kolikor velja kos papirja, na katerem je zapisano njegovo ime in njegova številka, je vreden človek. (Minister Tričković: No, tako to ni. — Minister dr. Marković: To ni pri nas. Ne vem, kje Vi mislite, da je tako.) Gospodje, slišali ste v tej debati, kakšen rezultat je prinesla anketa o rekrutih za Albanijo. Tukaj imate drugi slučaj. Treba je enkrat to statuirati in postopati po nazoru, da je človeško življenje naidragocenejši zaklad naroda. (Ploškanje na levici.)

eč propade materijal, je še vedno upanja, da se bo z novim delom, z novimi naperi nadomestil; če se izgubi zemlja, imamo še vedno upanja, da jo dobimo nazaj. Če pa izgubimo ljudi, izgubimo vse, kajti tedaj ne bomo imeli moči, da bi na novo ustvarili, kar je izgubljeno.

No, z ene strani prihajajo sedaj gospodje, pa pravijo, da bi se to lahko doseglo tudi z anketo. Čudno se mi zdi, da prihajajo s tako idejo šele sedaj, ko je predložena tožba, sedaj, ko obstaja upanje, da se po tej poti doseže rezultat. Zakaj niso tisti, ki govore o interpelaciji, že vložili take interpelacije? Danes, gospodje, se mi zdi, da je nekam pozno za to.

Nisem formalist. Za to mi gre, da se dožene stvar. Hočem, da dobi narod zaupanje v to državo. To zaupanje pa more dobiti le tedaj, če bo videl, da ne morejo njegovi sinovi poginjati, ne da bi bil sploh kdo odgovoren za to. (Ploškanje na levici.) Ta odgovornost se mora naiti; ta odgovornost se mora konstatirati, in v tej smeri se mora postopati. Če bi se bilo prej prišlo s tem predlogom, bi se bil jaz lahko sprijaznil tudi z anketo, ki bi imela zadostne garancije, kakor s komisijo, ki

se mora voliti po zakonu o ministrski odgovornosti. Toda, če nam pravijo nekateri tovariši z druge strani, da naj danes odstopimo od svojega predloga, da propade tožba, in da potem čakamo na predlog za anketo in na glasovanje, in če bi se tedaj zgodilo, da bi propadla tudi anketa, ne bi to pomenilo nič drugega, kakor izigravanje, in sicer ne le izigravanje opozicije, ampak izigravanje vsega naroda (Ploskanje na levici.)

Gospodje, nimam namena ponavljati, kar se je tukaj že govorilo. Protestiram proti insinuciji, da vlagamo tožbo iz kakršnihkoli strankarskih razlogov, zakaj, gospodje, mi ki smo podpisali predlog, smo v mnogih rečeh zelo daleč narazen. Ampak pri tej tožbi smo se sešli. Sešli smo se, ker je to večja reč, kakor malenkostni interesi te ali one stranke, in zato, ker vemo, da tukaj ne bo govorilo strankarstvo, ampak vest, na levici in na desnici in v centru. (Glasovi z levice: Tako je!)

Gospodje, lahko zaključim. Jaz ne zahtevam glave gospoda generala Zečevića. Ne gre mi za nikakršno maščevanje. Zahtevam le postopanje, ki naj poda narodu po tolikih razočaranjih jamstvo, da imamo instance, ki se briga za interese naroda in za interese njegovih sinov, iz katerih naj postane nov narod, kadar nas več ne bo. V tem zmislu vas prosim, da glasujete po svoji vesti, in če to storite, bo dobro. (Odobranje in ploskanje na levici.)

Na seji dne 1. aprila je prišlo do glasovanja o tej zadevi. Govoril je v imenu vlade vojni minister general Vasić, zastavljajoč prejšnjega vojnega ministra. Potem je predsednik vlade podal izjavo,

češ, da je vlada sestavila svojo komisijo za preiskavo zadeve, da na ne ugovarja, če smatra skupščina za potrebno, da izvoli tudi svojo anketno komisijo, ako se v tem zmislu vložijo interpelacije.

Pri glasovanju je bilo oddanih 142 glasov za prehod na dnevni red, 72 proti temu in dva listka sta bila prazna.

Predlog za obtožbo je bil s tem odklonjen.

Opozicionalni klubi so sklenili takoj vložiti interpelacijo, da se izvoli anketa. Ta interpelacija bi imela priti na dnevni red v četrtek, dne 6. aprila.

Interpelacija gospodu ministru vojne in mornarice.

Gospod minister!

V svojem govoru v obrambo bivšega vojnega ministra generala Zečevića niste obvestili Narodne skupščine, koliko rekrutov je vsega skupaj obolelo in pomrlo; tudi niste poslali rezultata preiskave, katero ste obljubili, ko je bilo to vprašanje stavljeno prvi v Nar. skupščini.

Zaradi tega mi je čast prositi Vas, da mi odgovorite:

1. Koliko je letošnjih rekrutov vsega skupaj obolelo in pomrlo zaradi slabega prevoza in nameščenja?

2. Do kakšnih rezultatov je prišla preiskava, o kateri ste govorili pred Narodno skupščino?

Prosim, da smatrate interpelacijo za nujno in da dobimo odgovor nanjo čim prej. Mislimo, da ni treba njene resnosti in nujnosti posebej utemeljevati.

Belgrad, 2. aprila 1922.

Interpelanti:

Ethin Kristan in tovariši.

Zakon o administrativni razdelitvi države.

(Govor posl. sodr. Ethina Kristana na seji Zakonodajnega odbora dne 27. marca 1922).

Gospodje! Pred sabo imamo tisti zakon, ki najbolj trpi pod onimi določbami ustave, proti katerim smo nastopali, ko so izdelovali ustavo. Danes naj bi v praksi izvršili razdelitev v oblasti, in ko je treba to storiti, še le vidimo, kakšne ogromne težave dela ustava, ko zahteva, da ne sme nobena oblast imeti več kakor 800.000 prebivalcev, in ko zahteva na drugi strani, da se mora Bosna s Hercegovino ohraniti v njenih sedanjih mejah.

Gospodje, če vzamemo samo zemljevid v roke, vidimo takoj, da ni le skrajno nespametno razdeliti Bosno samo zase, ampak da ne morete niti tistih dežel, ki meje na Bosno in Hercegovino, razdeliti tako, kakor zahteva zopet ustava, namreč po naravnih, gospodarskih in socialnih razmerah. Kolikor koli je prej podoben delal na tem vprašanju, ni mogel najti rešitve, ki bi ustrezala tej zahtevi ustave. Vzemite na primer Dalmacijo, ki naj se brez Boke Kotorske razdeli v dve oblasti; od teh bo dubrovniška tako majhna, da bo komaj presegala velikost kakšnega dobrega okraja. In to naj tedaj živi kot oblast le zaradi tega, ker ji ne smete dodati tega, kar bi se resnično vjemalo z naravnimi razmerami, ker se za Dalmacijo ne sme vzeti njeno naravno zaledje iz Bosne in Hercegovine. Tako imamo na primer tudi krajiško oblast, ki bo nenaravna, ker ji ne smete dodati, kar ji naravno pripada od Bosne. Tako ne morete napraviti naravnih oblasti v Srbiji, ker se morate strogo držati meje Bosne in Hercegovine.

In potem imate določbo maksimuma 800.000 prebivalcev za eno oblast. Tudi ta ovira v mnogih slučajih ustvaritev oblasti po geografskih, socialnih in gospodarskih razmerah. Tako smo sedaj pred situacijo, v kateri razumem, da se tudi vladne stranke same ne morejo sporazumeti, kako da naj izvrše, kar jim je ustava naložila.

Bojim se, ker je že zelo pozno, da se izvrši baš pri tem najvažnejšem zakonu to, da ga Narodna skupščina ne bo mogla pravočasno rešiti, in da ga prinese vlada z naredbami, in bojim se tudi, da bo to imelo posledice, ki nas bodo teple ne le nekoliko mesecev, ampak nemara dolga leta. Zakaj, gospodje, bila bi velika razlika, če bi prišla razdelitev v oblasti iz Narodne skupščine, če bi jo podala volja narodnih zastopnikov, ne pa da se bo lahko dejalo, da je vlada oktroirala to razdelitev.

No, gospodje, da ne bo napačnega razlaganja, moram povedati, da se v načelu povsem strinjam s tem, da se dežela razdeli v samoupravne edinice brez obzira na tiste meje, ki so obstajale doslej. Od svoje strani bi moral celo nasprotovati takj konservativnosti, ki bi hotela ohraniti neke meje le zaradi tega, ker so baje historične. Meni ta beseda »historično« prav nič ne imponira. Historično, gospodje, je naposled vse, kar je kdaj obstajalo in kar obstaja, ampak naposled ni zgodovina nikakršno stalno stanje, ampak proces, ki ustvarja, pa tudi uničuje in ustvarja zopet novo. Vse te historične meje, ki slučajno obstajajo danes, so se

neštetokrat izpreminjale, in jaz ne poznam razloga, zakaj naj bi se ohranile le zaradi tega, ker obstajajo baš danes. In, gospodje, moral bi nasprotovati temu, da bi se naša država delila po današnjih mejah in da bi se posamezni deli v teh »historičnih« mejah postavljali na podlago, ki bi iz njih napravila male državice, ker bi to pomenilo največjo škodo za interese vsega naroda, škodo za posamezne dele, ki bi živeli v teh mejah, in škodo zlasti tudi za tisti razred, ki ga tukaj zastopam.

Gospodje, če še tukaj govori o parcelaciji, naj mi bo dovoljeno vprašanje, ali nismo bili v preteklosti dovolj parcelirani? Ali ni že čas, da se odpravi ta parcelacija in da se iz posameznih delov napravi celota?

Zdi se mi, da se ne more nikdar ustvarjati kaj novega, če se ne odstrani tisto staro, ki je novemu na poti. In to je tudi tukaj potrebno. Celote ne bomo mogli ustvariti, če nimamo poguma, da porušimo, kar ovira to celoto. Moja stvar ni naglašati državno potrebo; to je naloga tistih, ki so danes poklicani varovati državo. Naglasiti pa moram, da se s stališča interesov delavskega razreda ne more prenašati tista parcelacija, ki jo zahtevajo nekateri gospodje, zagovarjajoči v eni državi nekoliko posebnih držav.

Gospodje, jaz mislim na delavca. Delavec ni kakor kmet, ki se rodi pod eno streho, preživi pod njo svoja leta in umre pod njo. Delavci so deloma potomci drugih delavcev, v naši deželi pa ponajveč kmečki sinovi, ki niso mogli najti življenja na kmetih, pa so si morali poiskati drugega zasluzka in postati delavci v mestih in industrijskih krajih. In to, gospodje, pomeni, da je delavec odvisen od industrije; on je takorekoč večni popotnik, ker mora živeti, ne tam, kjer bi mu ugajalo, ampak tam, kjer je zanj delo in zasluzek. Nekje nastane industrija in delavec hiti tja; industrija se odstrani ali propade, in on mora zapustiti ta kraj. Dovolj izkušenj smo imeli v preteklosti v tem pogledu. Naši delavci so se morali seliti ne le v mejah svoje države, ampak tudi daleč okrog po svetu. Vzemimo na primer naše slovenske rudarje: Naš premogar je navadno prišel iz vasi. Začel je delati v rudniku v Trbovljah, v Zagorju, Hrastniku i. t. d.; število se je pomnožilo, produkcija je padala, in on je moral dalje. Odšel je proti severu, na Gornje Štajersko in prišel med Nemce. To mu je bila postaja, odkoder jo je potem mahnil na Vestfalsko, in Nemčija mu je bila postaja za Ameriko. Pa tudi v Ameriki se ni ustanovil. Dobil je morda začetkoma delo v kakšnem rudniku v Kansasu; tekom par let se je premog izčrpal, in on je moral v Ohio ali Pensylvanijo, i. t. d.

In, gospodje, če je stvar taka, če vidimo, kako se mora delavec seliti, morda seliti vse svoje življenje, ne morem soglašati s tistimi, ki zahtevajo tako ureditev, da bi se za naše slovenske delavce, čim prestopijo Sotlo, lahko reklo, da so prišli v tujo deželo, ali pa da bo delavec Hrvat nekakšen tujec, če pride v Srbijo ali v Slovenijo; zlasti se pa na noben način ne bi mogel strinjati s tistimi, ki zahtevajo v vsaki taki deželi posebno zakonodajstvo in da naj delavec v vsaki pokrajini najde druge zakone. To bi pomenilo podkopati najvitalnejše interese delavskega razreda. Na ta način bi se v nekaterih pokrajinah ustvarjali najbednejši proletarci, ki bi jih brezvesten kapitalizem ob vsaki priliki lahko izrabljal, da bi z njimi tepel tiste delavce, ki so s svo-

ni delom, s svojo organizacijo, s svojo borbo že dosegli kaj uspehov.

Gospodje, naša doba zahteva, da se ne gre od velikega k malemu, ampak od malega v veliko. Tak je razvoj v vsem gospodarstvu, tak je razvoj tudi v politiki, in mi moramo, ne plavati proti taki struji, ampak moramo iti za tem, da spoznamo te zakone in da se po njih ravnamo. Naša država bo kaj pomenila, če bo narodno edinstvena, in slaba bo, če bo razkosana. Na velikem in skupnem teritoriju se bo lahko razvijalo gospodarstvo v moderni smeri; v tesnih mejah je to nemogoče. Tako bo tudi delavstvo, ki gre kot razred za svojim zedinjenjem, imelo ugodnejše pogoje za svoj boj, za svoj razvoj in napredek, če bo država ena, če bo moglo živeti v enem edinstvenem narodu. (Klici: Vrlo dobro!)

To, gospodje, so razlogi, ki me silijo, da nastopim proti vsem tistim sentimentalnim deklamacijam, ki lahko vplivajo s svojo barvo, s svojim zvokom, ki pa varajo. Mislim, prepričan sem, da me bodo razumeli naši organizirani delavci, upam, da bodo to razumeli tudi delavci, ki so še indiferentni; izjavljam pa, tudi če bi se zavedal, da moram zaradi tega izgubiti svoj mandat, če bi morala vsa naš stranka ostati brez mandatov, zaradi tega ker nastopa za narodno edinstvo in za edinstveno državo, da bi rajši izgubil vse mandate, kakor pa zavedno storil tako škodo razredu, ki ga zastopam. (Burno odobravanje. Ploskanje in živio-klici).

Gospodje, kolikor sem na eni strani za to, da se država organizira na taki podlagi, toliko moram na drugi strani obžalovati, da se je tukaj ustvarila osnova, na kateri je nemogoče izdelati zakon tak, kakršen bi moral biti, če bi resnično hoteli delati po tisti določbi ustave, ki zahteva, da bazira razdelitev v prvi vrsti, pravzaprav izključno na naravnih, socialnih in gospodarskih razmerah.

Gospodje, jaz bi, kar se tiče Slovenije, če ne bi bilo fatalne določbe o 800.000 prebivalcih, ki naj reprezentirajo maksimum v oblasti, želel, da bi to bila ena sama oblast. Izjavljam, da ne bi bil za to iz plemenskih razlogov, zakaj če bi nam bilo na primer pripadlo tisto slovensko in jugoslovansko ozemlje v Primorju, ki nam je bilo ugrabljeno, ne bi zahteval edinstvene slovenske oblasti, ker so naravne, socialne in gospodarske razmere slovenskega Primorja različne od onih na Kranjskem in Štajerskem, ki sestavljajo današnjo Slovenijo in ne bi zaradi tega spadale v eno oblast. Jaz tedaj ne bi zahteval, da naj bodo Slovenci zedinjeni v eni oblasti, zato ker so Slovenci. Tudi te oblasti torej ne bi zahteval iz plemenskih razlogov, ampak enostavno zaradi tega, ker je to povsem naravna, socialna in gospodarska celota, in ker bi bila uprava v eni taki oblasti mnogo cenejša kakor pa v dveh. Ne bom se sicer zaradi te razdelitve razgreval. Ker nam je ustava v tem vprašanju vezala roke, se osebno lahko pomirim z razdelitvijo v ljubljansko in mariborsko oblast, ki je danes pogoj, da dobimo samoupravo. Lahko se pomirim tudi s tem, da se nekateri okrajni oziroma deli okrajev iz nekdanje Štajerske preneso v novo ljubljansko oblast. Moram pa naglasiti, kako nas ovira določba glede na onih 800.000 prebivalcev tukaj, in kako nas ovira tudi na drugih krajih. Če ne bi bilo teh 800.000 prebivalcev, bi obe slovenski oblasti lahko ostali ena oblast; če ne bi bilo te klavzule, ne bi bilo takih težav z razdelitvijo Bačke in Banata; če ne bi bilo teh

800.000 prebivalcev in bosanskega para-grafa, ne bi bilo takih težav z razdelitvijo Dalmacije, in tudi ne bi bilo takih težav z oblastmi v sami Srbiji.

No, gospodje, ta predmet je tak, da bi zahtevali veliko bolj obširno diskusijo; toda ker vidim, kako je potekel čas, ne po moji krivici, in lahko pravim, da sploh ne po krivici opozicije, in ker bi želel, da pride ta zakon vendar iz skupščine, se odrekam podajanju drugih argumentov, za katere bi sicer želel, da bi se slišali. Želel bi pa tudi, da bi stranke večine, ki so v prvi vrsti odgovorne za te zakone, od svoje strani vsaj zadnji čas še storile, kar je potrebno, da se izpolni, kar je hotel ustavodajec, in da se ne bi zaradi kombinacij z ozirom na nekoliko mandatorov toliko prepirali, da mine še zadnja ura, in da potem res ne bo več mogoče, da bi ta zakon izšel iz skupščine.

Gospodje, če so na kocki tako važni interesi, kakor tukaj, kadar se dežela postavlja na novo podlago, tedaj ne bi smelo biti tako majhne in malenkostne argumentacije, toliko prepira zaradi avsi, kjer naj bi bil sedež te ali one oblasti, zaradi te ali one občine, ki naj gre v to ali ono oblast. Gospodje poslanci bi se morali vprašati, kako naj se oblasti uredi, da bo ustrezalo naravnim, socialnim in gospodarskim razmeram, kako pravi ustava, ne pa kako naj bodo posamezne oblasti omejene, da bo ta ali oni posameznik bolj gotovo prišel do mandata pri prihodnjih volitvah. Če se bo pri vsakem zakonu postopalo s tako malenkostnega stališča, ne bo mogla skupščina rešiti nič velikega, in tedaj se ne smemo čuditi, če bo narod izgubil še tisto malo zaupanja, ki ga še ima v to skupščino.

Zaključnem z željo, da store stranke večine svojo dolžnost, sebi in svoji stranki pa rezerviram — naj izpade ta zakon kakorkoli — pravico, delati v bodočnosti na to, da se izpremeni oziroma odstrani iz nje kar je škodljivega, in da se mu dda, kar je dobro in potrebno in kar sedaj ni prišlo vanj. (Odobravanje.)

ČLANOM KDZ IN DRUGIM PRIJATELJEM STROKOVNO ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA.

V Westenovi tovarni v Celju je izbruhnila stavka, katere se udeležuje preko 700 kovinarskih delavcev.

Delavci so zahtevali od podjetnika, da jim zviša plače za toliko, za kolikor je poskočila draginja. Podjetnik pa je, mesto da ugodni tei upravičeni zahtevi, odslavljal delavske zaupnike z namenom, da ustraši delavstvo in da jim razbije njihovo organizacijo.

Delavci se zavedajo, da bodo popolnoma brezpravni, če ne bodo imeli svoje organizacije, zato so jo pripravljali do skrajnosti hraniti.

Da pa ne bo organizacija trpela prevelikih gmotnih žrtv, so delavci sklenili sprejeti vsa zasilna dela kjerkoli brez vsake odškodnine, poskrbeti jim je le hrano in zasilno prenočišče. Da pa bo organizaciji mogoče podpirati njihove rod-bine, bo zahtevala od imovitejših posestnikov po 20 K, od manj imovitih po 10 K dnevne odškodnine za vsakega delavca. Zelo revni posestniki bodo te odškodnine popolnoma oproščeni.

Oni posestniki, ki potrebujejo kakega pomagača za poljska, gozdarska, vinogradna ali druga dela, naj zaposle stavkajoče tovariše, pomagali bodo sebi s tem, da dobe cenene delavce, in pomagali bodo stavkajočim premagati krivico.

Kdor bi želel najeti pomagača, naj piše na naslov »Delavsko tajništvo«, Celje, Vodnikova ulica 3.

Potovalne stroške poravnava organizacija.

Sodruzi iz gozda in polja, pomagajte sotrdinom v tovarni!

Za Osrednje društvo kovinarjev:

Fr. Svetek, l. r., predsednik. — J. Golmajer l. r., tajnik.

Čudne razmere Starši slovenskih fantov-rekrutov, ki se nahajajo v Osijeku nam poročajo sledeče: Odkar so odšli naši fantje v Osijek k vojakom, še niso smeli niti en dan iz vojašnice. To traja že dobre tri mesece. Obiskali bi jih radi — toda pišejo nam — da ni potreba — ker mi ne smemo iz vojašnice — vi pa notri ne. Ko je zapadel sneg, so ga morali odmetavati z »esschalami«, ker niso imeli dosti lopat! Še celo pisma, ki nam jih pošiljajo, se cenzurirajo. Posebno trpe oni, ki so pri »neboraki« četi. Saj bi človek pretrpel vse to, če bi saj hrana in postelja bila človeku podobna. Prosimo vas, sodruzi poslanci — ukrenite kaj, da se to obupno stanje naših sinov že vendar enkrat nehla.

Volitev v občinski agrarni odbor. Volilni imenik za občinski agrarni odbor za Črno vas (barje) je sestavljen in leži pri mestnem gospodarskem uradu skozi 8 dni, to je od 5. do 13. aprila t. l. ob uradnih urah vsakemu na uogled. Volilni imenik ostane isti, kakor lansko leto, če bi se v omenjenem času nobeden interesent ne priglasil in zahteval vpis ali pa, da se nepravi volilec črta iz imenika. Interesentje naj zadoste dolžnostim, ki jih nalaga § 5. ministrske naredbe z dne 1. februarja 1920, št. 1459. Obenem se pozivljejo interesenti, da se volitve v tozadevni občinski agrarni odbor, ki se vrši dne 30. aprila 1922 ob 3. popoldne v šoli na Barju v polnem številu udeležijo.

= Valuta: Ameriški dolar 317 naših kron, čehoslovaška krona 6,08 K, švicarski frank 62 K, italijanska lira 16,80 K, 100 nemško-avstrijski kron naših 4,50 K, francoski frank 27,50 K, nemška marka 1,15 K, rumunski lej 2,35 K.

= Žitni trg. Na žitnem trgu so se pri padanju cene žitu nekoliko ustavile. V Vojvodini notira pšenica 4,25 Din., ječmen 2,65 Din., oves 3,05 Din., koroza 3,10 Din., moka (štev. 0) 5,75 Din.

= Živinski potni listi (stočni pasoji) stare emisije se smejo uporabljati, dokler se popolnoma ne porabijo, pod pogojem, da se na njih dolepljajo kolki do iznosa pristojbine iz tarifne postavke 110. pristojbinske tarife. Nalepljene kolke pa je uničiti na predpisani način z uradnim pečatom.

Tedenski pregled.

Amerika doživlja silno gospodarsko krizo, ki jo povzroča neurejeno gospodarsko stanje izven Amerike in pa previsoka valuta v njej. Kot posledica te krize je izbruhnila v Zedinjenih državah ameriških obsežna stavka, ki se je razširila tudi na Kanado, tako da v skupnem stavka 600.000 premogarjev. Bati se je, da se stavka razširi tudi na druge stroke.

Na daljnem vzhodu je prišlo do krvavih spopadov med ruskimi rdečimi četami in japonskim vojaštvom in belimi gardisti. Srditi boji so se vršili okoli Vladivostoka.

Rapalska pogodba, ki je za Jugoslavijo krivična, vzuemirja tudi Italijo, ki v

svojem imperializmu noče niti tega izvršiti, kar bi po sklepih omenjene pogodbe morala napraviti. Pač pa je izjavila, da se hoče z Jugoslavijo še posvetovati, kako najti izhod iz tega zapletljaj, preden predloži Jugoslavija na genovski konferenci to zadevo Zvezi narodov.

Zveza narodov se je uradno odzvala povabilu, naj se udeleži genovske konference.

Rusija je že odposlala svoje zastopnike h genovski konferenci. Ti so se ustavili v Berlinu, kjer so bili gostje nemških vladnih zastopnikov. V Italijo so odpotovali preko Tirolske, ne da bi se dotaknili Švice.

Italija je začela izpraznjevati Albanijo, zlasti unika svoje čete iz skaderske okolice.

Na Reki vladajo stare homatije. Italija je že hotela poslati na Reko alpince in razgnati legionarje ter fašiste, pa si je premislila. Zakonita reška konstituenta zboruje v Kraljevici, torej na jugoslovanskih tleh. Fašisti očitajo reškemu predsedniku Zanelli, da je izdal italijanstvo in mu prete z napadom, ako se ne vrne na Reko.

Po dolgotrajnem deliriju je umrl bivši cesar in samosilnik avstrijski Karel Habsburški. Ker pravi star pregovor, da se sme o mrtvih govoriti samo dobro, tu ne moremo dosti govoriti. Omenjamo le, da je stališče male antante v tem vprašanju ostalo neizpremenjeno. Habsburška nevarnost z njegovo smrtjo še ni izginila, saj je bil on le lutka v rokah drugih. Madžarski legitimisti, to so pristaši Habsburžanov, so uvedli žalovanje. Obenem so proglasili za madžarskega kralja njegovega sina Otona. Državno pravdnštvo je zaplenilo liste, ki so pisali o Karlovi smrti z obžalovanjem in bo nastopilo zoper povzročitelje kazenskim putem.

Jugoslovanska vlada je že imenovala zastopnike za gospodarsko konferenco v Genovi, ki v kratkem odpotuje. Prvotno je nameraval iti v Genovo sam Pašič, ki pa baje radi slabega zdravja ne pojde. Zastopal ga bo minster Trifković.

Bliža se Velika noč in poslanci bodo imeli zopet počitnice. Pravzaprav bodo to le po imenu počitnice, ker v resnici ima naša zbornica večne počitnice, ker itak poslanci — razen častnih izjem — vedno počivajo.

Ministrski svet je sprejel predlog, da se poslancem zvišajo dnevnice za 60 dinarjev dnevno. Seveda, če človek nima dovolj opravila, potrebuje denarja, da mu ni dolgčas.

Politične vesti.

Sveti Beltram pred »Mestnim domom«. Spominjati na stare čase, ko je hodil še k Belemu volku, so gnali tudi svetega Beltrama na verižniški shod pred »Mestnim domom«. Pravijo, da je stal v kotu za straniščem in da se je pobožno smehljaj, ko je gledal, kako obsenčuje milost božja debele reveže okrog njega. Vsi ti reveži so postali že napol krščanski socialci — je dejal Beltram sam pri sebi. Revolucionarji so in krščanski komunisti! Potem pa se naj zgodi, kakor je božja volja: »Sedanja vlada naj odstopi, razpišejo naj se nove volitve in takrat se bo videlo, katerim izmed trgovcev je kaj ležeče na splošnem blagru.« Zato se mora »Slovenec« zavzeti za verižnike. — Ko se je vlegel Beltram tisto noč spat, je pristopil k njemu angelj in mu dejal: Ne boj se Beltram! Res delaš povsod dolgove za

pravično stvar! A ne bo zastoj! Pojdi v »Katoliško tiskarno« in daj se maziliti za poslanca. Zdaj so diete zvišali in lahko boš plačal dolgove in pa »Našo Moč«, koje si 500 izvodov na dolgove naročil in še ti ostane trideset srebrnikov. Glej koliko je revežev. — Beltram. — Knez, Dragotin Hribar in Vinko Majdič. — vsi so že socialci. — Op. ured.: Priobčujemo, kakor smo prejeli. Zdi se nam pa, da je g. Beltram bolj za »Novi Čas« navdušen, kakor za »Slovenca«. Škoda pa ne bo, če se pomešata ta dva lista, saj imata oba eden in isti blagoslov.

Tudi »Jugoslavija« je vesela revolucionarcev pred »Mestnim domom«. Nič ne rečemo. Tudi mi pravimo, da ni »gospodov, ki sede pri vladnih jaslih« nič prida. Le v tem je razlika med nami, da trdimo mi, da jih ni zato nič prida, ker je vse, kar so proti verižnikom ukrenili, le Blažev žegen. — »Jugoslavija« pa misli, da so se s tem žegnom pregrešili. Narodno-socialna »Jugoslavija« je tako vesela, da je začelo stebrovje pokati, da bi gosp. Vinka Majdiča najrajša kar objela. To tudi ni prav! Naš človek marsikaj in potrpežljivo dolgo, dolgo prenaša — a takega socializma mu utegne postati enkrat preveč.

+ **Ogromni carinski dohodki.** Carinski dohodki v letu 1922. znašajo dosedaj eno milijardo, ali 1000 milijonov. In vendar nam preti dan za dnem katastrofa, da bodo zaprli na primer bolnišnice, šole, gledališča itd. Kam gre ves ta denar?

+ **Kadar se ženijo kralji.** V Splitu so na delu z velikanskimi pripravami za svečani sprejem kralja Aleksandra ob priliki njegove poroke. Največ dela ima pododbor za svečanosti na morju. Stroški bodo seveda ogromni.

+ **Fašistovska grozodejstva.** V okolici Reke se stopnjujejo z vsakim dnem divjaška početja reških fašistov. Tako na primer so v hiši Lina Kunčiča vse razbili in pokradli, in hišo nato razrušili z bombami.

+ **Atentat v Budimpešti.** V Budimpešti je pri slavnostnem banketu demokratiških strank eksplodiral peklenki stroj. Ubitih je bilo 6 in težko ranjenih okoli 40 oseb. Policija je uvedla obširno preiskavo in je že aretirala več oseb. Baje so atentat priredili madžarski fašisti. Vsekakor tudi v tej državi ni nekaj v redu.

+ **Konferenca treh socialističnih internacional.** V nedeljo, 2. t. m. je pričelo v Berlinu zborovanje treh socialističnih internacional. Zborovanje je zelo živahno. Upati je, da bo prišlo do združenja, s čimer se bo ustvarila enotna fronta vsega proletariata na svetu.

+ **Usoda bivše cesarice Zite.** Španski kralj je odredil zaradi smrti bivšega cesarja Karla globoko dvorno žalovanje. Zita in njeni otroci se bodo najbrže naselili na Madžarskem.

ŽIVILSKA STROKA.

Shodi. Osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok za slovensko ozemlje priredi velike strokovne shode po Sloveniji. Shodi se bodo vršili po naslednjem redu: 1. Dne 6. t. m. v Ljubljani. 2. Dne 7. t. m. v Laškem, za pivovarniške delavce. 3. Dne 8. t. m. v Celju, za peke in mlinarje. 4. Dne 9. t. m. v Mariboru, za pivovarnarje, peke, mlinarje in špediterje. 5. Dne 10. t. m. v Rogaški Slatini, za delavstvo državnega zdravilišča in peke. 6. Dne 12. t. m. na Vrhniki, za mešarje in drugo delavstvo. 7. Dne 23. t. m. v Kranju, za mlinarje. Dnevni red je za vse

navedene shode enak, in sicer: 1. Delavski pokret in obrambna stavka kovinarjev v Celju. 2. Poročilo občnega zbora ter kongresa in prispevki. 3. Raznoterosti. — Dolžnost vsakega člana naše organizacije je, da se shoda udeleži.

Podružnice morajo skrbeti za primeren lokal zborovanja. V krajih, kjer je več naših podružnic, naj se označenega dne združijo brez ozira na stroke ter skupno pridejo na shod. Obravnavalo se bo za vse stroke. — Sodrugi na delo dokler je čas!

Dnevne vesti.

Denarna pomoč Rusiji. Opozarjamo vse naše krajevne organizacije, naj pošiljajo denarne prispevke tajništvu stranke, noštni predal 168. V Ljubljani se je sicer sestavil medstrankarski odbor in v tem odboru je tudi naš zastopnik, ki pa je izjavil, da naša stranka zbira že od lanskega leta prispevke in da jih pošilja amsterdamski internacionali, ki jih potem odpošlje na pristojno mesto. To da bo delala stranka tudi v bodoče, ker ve, da jih amsterdamska internacionala, ki je doslej še največ storila za gladne v sovjetski Rusiji, v resnici pošilja v Rusijo. Zato tudi nima nobenega povoda, da bi opustila svoje pošiljanje amsterdamski internacionali, to pa zlasti še zaradi tega, ker ne ve, komu bo pošiljal glavni odbor v Zagrebu nabrane prispevke

Ruska zbirka. V zadnjem »Ljudskem Glasu« je bilo izkazanih 4290.10 Din. za gladojučo Rusijo nabranih darov. Nadalje so še darovali: org. Šoštanj 75 Din. »neimenovan« iz Rakega 20 Din., skupaj 4385.10 Din.

K gledališki aferi. Kakor smo slučajno izvedeli, je vlada odstavila gledališkega uradnika I. Rakovca. Brez preiskave, kar spodilo so ga. Ne vemo, če je mož kaj zakrivil. Morebiti je deficit po njegovi krivdi dosegel vsoto 6 milijonov? Že lahko mogoče. Toda po našem mnenju bi morali obenem spoditi tudi tiste, ki so imeli uradno dolžnost paziti nanj. Zopet — dvojna mera, ali samo uradna zmota?

Žrtva gledališke afere. Med najrevnejšimi žrtvami visokih gospodov, o katerih pričakujemo, da jih bodo vtaknili pod ključ v najkrajšem času, je tudi neki vojni invalid. Čujte vojni invalidi! Ker so se bali, da jih bo kompromitiral, so ga zaprli! In ker vedo, da jim je sedaj, ko je izpuščen, zelo nevaren, ker ve za premmoge njihove mahinacije, so ga že hoteli pregnati čez mejo, kar pa se jim za enkrat še ni posrečilo. Vendar gospodie, ki sede na žerjavici, še ne mirujejo in ga hočejo na vsak način izgnati. Kaj poreče nato g. minister Hribar, g. šef Ribnikar in slednjič invalidska organizacija?! Vojne žrtve, zapomnite si ta slučaj!

Zapostavljanje vojnih invalidov na invalidskem odseku. Na tem odseku imamo precej glasne ptičke, ki zapostavljajo vojne invalide, kadar pridejo na odsek s kako ponižno prošnjo. Gospod P..... in ostali naj kar nadaljujejo! Samozatajevanja in preganjanja bode konec in, in berge bodo govorile! Izzivajo nas začeniši od šefa pa do zadnjega pisarja na tem oddelku. Invalidska organizacija bo vendar enkrat morala energično vmes poseči ter uporabiti vsa sredstva, da prepreči gonio, ki gre na rovaš vseh slovenskih žrtev! Pri tem oddelku naj se nikdo ne jezi zoper pisca teh vrstic, pač pa naj pride v našo sredo, da bo videl našo bedo in mizerijo, ki jo na oddelku nočejo poznati. Vkljub raznim prepovedim javnega pisa-

nja se bodo še nadalje posluževali tega orožja, dokler vas ne povedemo na pravo pot.

Protestni shodi vojnih invalidov v Sloveniji. Sliši se iz dobrih virov, da priredi centrala Splošne organizacije vojnih invalidov po celem Sloveniji v nedeljo, dne 9. t. m., protestna zborovanja z istim dnevnim redom kakor je to bilo dne 2. t. m. v Ljubljani. Izvedeli smo, da bo v Mariboru ta dan, obenem izvršen obhod po mestu, seveda s takimi tablicami kakor je to imela priložnost videti ljubljanska javnost. — Skrajni čas je, da se te uboge in vsestransko poteptane žrtve postavijo na noge. Vlada naj sliši, naj vidi, svoje delo napram vojnim žrtvam, ki bodo javno spregovorile!

Ribarski tečaj na Bledu. Kmetijski oddelek Pokrajinske uprave za Slovenijo priredi v dneh 11. in 12. aprila t. l. na Bledu drugi dvodnevni tečaj za umetno ribogojstvo po sledečem programu: 11. ob 10. dop. (po dohodu dop. vlaka): Odgoja ribjega zaroda z naravno in umetno hrano. Ob 2. pop.: Nadaljevanje in demonstracija na mikroskopu o drobnem vodnem živalstvu. 12. ob 9. dop.: Zapoljevanje prostih voda z umetno vzgojenim ribjim zarodom in varstvo ribjih voda. Predava znani strokovnjak in ribarski konzulent prof. Ivan Franke. Ob 11. dop.: Ribarstvo v zakonodaji do danes in v bodoče. Predava referent oddelka za kmetijstvo Dr. Fran Spiller-Muys. Ob 1. dop.: Izlet k Savi in praktični poizkusi z nasajanjem rib. zaroda v proste vode. Nato pešhoja v Radovljico na kolodvor z udeleženci, ki se odpeljejo v smeri proti Ljubljani. — Zbirališče prvi dan pri ribjem vališču na Bledu. Prijave sprejema oddelek do 8. aprila, lahko se pa priključijo tudi neposredno prvi dan tečaja. Posebnega ozira vrednim prosilcem bo podelil oddelek za kmetijstvo podpore za vdeležbo tečaja. Prošnje je vložiti najkasneje do 12. aprila t. l.

Ljubljana.

Svarilo. Dotični, ki je pobral včeraj zvečer pri zadnji predstavi v »Kino Tivoli« izgubljeno denarnico, se pozivlje, da isto takoj odda pri blagajni. V slučaju, da jo ne vrne, se naznani policiji, ker je od gotove osebe dobro poznan.

Vabim vse redne in podporne člane k polnoštevilni udeležbi 2. rednega občnega zbora »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12, ki se vrši dne 9. aprila t. l. točno ob 9. v »Slavčeyi« dvorani »Narodnega doma«. — G. F. Jurásek, t. č. predsednik.

Ptuj.

PODRUŽNICAM K. D. Z. IN ZAUPNIKOM V PTUJSKEM OKRAJU.

Za volitve v občinske agrarne odbore, ki se bodo vršile koncem aprila, naj se naši zaupniki in podružnice K. D. Z. čimpreje pripravijo. Da ne bodo naši ljudje zopet opeharjeni, je treba, da gremo takoj na delo in pošljemo v agrarne odbore naše zaupne moške, ki bodo delali v korist revnih in potrebnih kmetov. Po volitvah bo zastopaj kritizirati, zato je treba tembolj delati pred volitvami. Zatorej na delo!

Ptujski trgovci so imeli v petek zvečer »pri Zupančiču« protestni shod proti različnim davkom in proti vsemu, kar »uničuje« takozvane »pridobitne« sloje. Kot svobodoljubni ljudje priznamo trgovcem pravico, zastopati stanovske interese, in nas celo veseli, da protestirajo proti »krivični« odmeri davkov. Kajti, če ob-

čutijo krivično odmero davkov gospodje à la Čuček, Senčar, Kraigher itd. kako jo more šele občutiti konsument, delavec, uradnik in bajtar, na katerega se koncem koncev davki povečini navalijo. Zato nas prav veseli, da smo dobili v vrste nezadovoljnežev tudi trgovce. Še posebej pa nas veseli, da so se gospodje obregnili ob konzume in s tem dokazali, da je konzumna organizacija vendar nekaj vredna. Govorili so seveda o »faliranih« konzumih, katero želijo jim prav radi privoščimo. Ne gre pa nam v glavo, čemu se »faliranih« konzumov tako bojijo. No ja, nekteri gospodje so le hoteli pokazati da znajo nekaj povedati.

Poglavje o šampanjcu. Zadnji »Ptujski list« je v članku, ki razlaga katere slavnosti so potrebne in katere nepotrebne, serviral potrpežljivim bralcem za 1. aprila to-le raco: Še ptujski socialni demokrati so svojega župana slavili s šampanjcem. — Tudi glede naše »slavnosti« nas hoče »Ptujski list« osmešiti. Ugotovljamo namreč, da so bile tisti dan naše mize pokrite ne samo s šampanjcem, pač pa tudi z različnimi drugimi specialitetami, kakor so n. pr. »Whisky«, »Lacrimae Christi« in izvrstna kapljica z otoka Papadopioli. Ker gospod, ki je omenjeni članek napisal, ni vsega tega videl, smatramo, da je imel ali na dan »slavnosti«, ali ko je pisal raco, ali obakrat — potentnega mačka! —

Tudi trgovcem in podjetnikom poje »Ptujski list« levite. Pravi namreč »da je danes še malo blaga; kdor ga rabi, ga mora kupiti, kjer ga dobi. Toda prišli bodo zopet časi, ko bodo podjetniki in trgovci iskali odjemalce. Mislite naprej na tiste čase in bodite tudi zdaj prijazni in dobrotljivi!« Bravo! Kakor smo čuli, je ta klofuta dosegla ta uspeh, da bo gospod K. ustanovil tudi v Ptujju trgovsko stranko, katere ustanovitev so nekateri trgovci napovedali na shodu v Celju.

Slabostojni poslanec Dobnik je hodil pretekli teden po Dravskem polju okoli kmetov, da dovoha, kaj si ti mislijo o samostojni kmetijski stranki. Bil je hripav in kmetom, ki so ga vprašali ali je prehlajen, je odgovarjal, da je hripav, ker je preveč govoril na shodih v nedeljo 26. marca. Ker je bilo ljudstvo že informirano o »uspehu«, ki so ga samostojneži dosegli v Sv. Lenartu in drugod, so se seveda Dobnikovi hripavosti smejali in mu fige kazali. Slabo kaže kaj, g. Dobnik?

Iz stranke.

Vse organizacije, ki žele imeti 1. maja shod, naj nam to naznani vsaj do 10. aprila, da jim lahko preskrbimo govornika. Naznanijo naj nam obenem kraj in čas vršitve, da jim ne bo treba o tem dvakrat pisati. Organizacije v sosednih krajih naj čas shoda uredijo sporazumno tako, da bo vse en govornik lahko opravil. Organizacije in zaupniki naj vsaj do 10. aprila naročijo primerno število »Majskega spisa, da ne bo eden ali drugi kraj ostal navsezadnje brez njega. Cena še ni določena, zagotovo pa ne bo veljal več nego 3 dinarje.

Vse organizacije ljubljanske okolice naj pošljejo svoje zastopnike na sestanek, ki se bo vršil v sredo, dne 5. t. m. (ne 15.) ob 19. v »Zadružnem domu« v Spodnji Šiški. Razgovor zelo važen, zato naj se ga udeležijo po možnosti vsi odborniki.

Hrastnik. V četrtek, dne 6. aprila je seja politične organizacije S. S. J. ob 4. popoldne v društveni pisarni v Konsumnem društvu rudarjev. Udeležba dolžnost.

»Socializem in vera« bo kmalu dotiskana. Knjiga bo precej obsežna in v lepi opremi, na dobrem papirju. Veljala bo 8 do 10 dinarjev. Kdor jo naroči takoj in pošlje 8 dinarjev, dobi knjigo lično in trpežno vezano. Naročila sprejema: Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Trbovlje. V četrtek, dne 6. aprila se bo vršila diskusija ob 4. popoldne v prostorih »Delavskega doma«. — Sklicatelj.

Brežice. V soboto, dne 8. t. m. ob 19. (ob 7. zvečer), se bo vršilo člansko zborovanje K. D. Z. v gostilni g. Grobovška v Brežcah. Razpravljali bomo glede volitev v občinske agrarne odbore. Vabimo vse interesente to in onostran Save.

Iz strok. gibanja.

Hrastnik. Opozarjamo vse sodruga rudarje, kateri so si izposodili knjige iz knjižnice podružnice »Unije rudarjev«, da jih takoj vrnejo. Imena tistih, ki imajo knjige doma, so znana ter jih bomo pozneje v slučaju, da ne prinesejo knjig nazaj, z imeni javno opozorili. — Podružnica Unije rudarjev Hrastnik.

Vestnik Svobode.

II. Umetniški večer v Trbovljah pod okriljem »Svobode« prirede na izrecno željo v nedeljo, 9. t. m. ob 7. zvečer v »Delavskem domu« sqdr. Podbevšek, Cerkevnik, Ravnikarjeva in Seliškár. Prireditelji bodo nastopili z novim sporedom, tako da bo tudi ta večer zadovoljil poslušalce.

Prevalje. Odbor »Svobode« v Prevaljah naznanja redni občni zbor, kateri se bo vršil dne 9. aprila t. l. ob 16. v lastni čitalnici. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Pozivljamo vse člane, da se točno udeležijo občnega zbora, vabimo pa tudi vse prijatelje, ki se zanimajo za izobrazbo našega delavstva. — Odbor.

Kulturni vestnik.

Javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja« se nadaljuje v soboto, dne 8. aprila 1922 v veliki dvorani »Mestnega doma«, in sicer bo govoril »O Mojzesovi zgodbi o ustvarjenju sveta in naša znanost«. Začetek točno ob pol 20., konec najpozneje ob 22. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut.

Dve premieri v dramskem gledališču. V četrtek, dne 6. t. m., se uprizori v dramskem gledališču Schillerjeva tragedija v petih dejanjih »Marija Stuart«. Naslovno vlogo igra ga. Šaričeva, kraljico Elizabeto ga. Danilova. Režiser g. Danilo. V soboto, dne 8. t. m., se bo vršila premiera Molierove komedije »Namišljeni bolnik« v režiji g. Daneša. Uprizoritev je zamišljena v stilu Molierovega časa. Vsi igralci, ki nastopajo v komediji, sede v ozadju odra, vidni občinstvu. »Maitre de scène« pa v ospredju v posebni loži, odkoder dirigira igro. V naslovni vlogi nastopi g. Daneš, v vlogi Toinette pa ga. Juvanova.

»Naši Zapiski«. Prejeli smo 3. in 4. številko socialistične revije »Naši Zapiski«. Tudi ta številka bo našemu industrijskemu in kmečkemu delavcu verp kažipot v povsem metezu misli in stremljenj. Sodrug Etbin Kristan nadaljuje v njej svoj sestavek: Ustava in socialisti, sodrug Filip Uratnik končava svoj spis o valutnem vprašanju, sodrug Fava piše o Socializmu in etiki, sodrug

dr. Milan Korun pa nam podaja zelo zanimiv pregled o davkih, ki se plačujejo v naši državi. Sodrugi Ivan Svetljin je zbral v članku: Draginjske številke, podatke o draginji in gibanju cen. Razen tega je omeniti še članek: Produktivne in konsumne zadruga in lepo dr. Sagadinovo študijo: Parlamentarna vladavina in sistem dveh domov. — Tudi pregled je zelo razpolik in bogat. Nekaj odstavkov iz te poučne in lepe revije bomo prinesli tudi v našem listu. Vendar so to samo odlomki. Od vsakega, ki hoče biti vojščak naše bojujoče se vojske, moramo zahtevati, da je na »Naše Zapiske« naročen in da jih čita. Le ako se bomo skusili poglobiti v pereča dnevna vprašanja, bomo okrepili duševno vez, ki mora spajati ves proletarijat in ki je prvi pogoj za uspešno in smotreno delo. — Zato morajo priti »Naši Zapiski« v vsako delavsko in kmetjsko hišo. (List se naroča pri Upravi Slovenske Socialne Matice v Ljubljani VII. Kolodvorska cesta šte. 208).

Dopisi.

Trnovlje. Zemljoradniška strančica v Trnovljah ima sušico. In kljub temu, da so ravno tu njeni slovenski ustanovitelji doma, in jo z vsemi mogočnimi mažami zdravijo, hira čimdalje bolj, kajti ljudstvo je sprevidelo resnico, in se ne pusti več farbat in pesek v oči metati od Antona Mahna in njegovega duševnega očeta Antona Novačana, katerima je le za korita, da bi s pomočjo glasov neumnih in nerazsodnih ljudi splezala v državni zbor in tam vlekla mastne plače. Vama gre le za vajine žepe, ne pa za nas kmete in delavce, kakor nas skušata farbat — saj vas poznamo! Le idita kam drugam ljudi farbat in za nos vleči, kjer vaju ljube tako dobro ne poznajo. Morda se vam posreči kje, kak par gimnelnov na svoj lim dobiti z vajino novopečeno zemljoradniško strančico, ki je le v Srbiji doma in ki se ne bo nikdar nikoli po Sloveniji razširila. Ima preslabe in predobro znane botre! Anton Mahen še ni nikdar nobene stranke močne naredil; to sam priznava v članku »Kocka je pala« v »Naši vasi«, da slabe piskre dela (on misli stranke) in da mora potem svoje piskre razbijati, to je, svoje lastne stranke uničevati, zato: ker so slabe; in, Mahen, zapomni si: tudi slabo krščene so! Sedaj lovita Mahen in Novačan delavce in kmete na svoj lim, češ, kmeti in delavci moramo skupaj držati; ali mi dobro vemo, da vama ni za kmete in ne za delavce, pač pa je vama za svoje nikdar polne, skoraj vedno prazne žepe. Pa častihlepna sta tudi, kaj ne. Novačan in Mahen, pa na min. stolčkih bi bilo tudi lušno sedeti in masine plače vleči na račun nas vseh? Pa upamo, da ne bo v Sloveniji tako zabutih, tako neumnih, tako nerazsodnih ljudi, ki bi vajino zemljoradniško strančico ali vaju volili. Tako zelo se Jugoslavija menda ne bo onesrečila. Iz srca pa obžalujemo Srbsko zemljoradniško stranko, da se ji ljubi, s temi ljudmi se pečati. Dobro bi bilo poučiti brate Srbe, na kakšnem glasu sta Mahen in Novačan! Kakšen prijatelj pa je Mahen delavcem, homo že pozneje razkril to, in še več drugega. Veš, Mahen, mi vemo marsikaj!!! Mi trnoveljčani, kmeti in delavci, pa se združimo vsi skupaj v močno socialistično stranko ali kmečko-delavsko zvezo, kakor se socialistična stranka po deželi imenuje, in pri kateri so naše najboljše moči in fantije in katere voditelji so za nas več dobrega storili in še bodo kot pa Mahen in Nova-

čan skupaj. Se bomo videli še večkrat! Trnovlje so in ostanejo rdeče kakor tudi vsa občina Škofjavska! Naši izdajalci nas ne plašijo, kajti izkušnja je šola modrosti, in drugikrat bomo bolje izbirali naše občinske odbornike.

Zavedni Trnoveljčani!

Ponikva ob Južni žel. Dne 25. marca se je vršil pri nas shod samostojnikov. Poročal je g. Drogenig iz t. Jurja ob Juž. žel., nekdanji žganjarski in pokalični tovarnar. Vse, kar ne trobi v samostojni, pravzaprav v J. D. S. rog, je brezobzirno kakor je njega navada, napadal. Na shodu pa niso bili samo njegovi pristaši, bili so tudi pristaši K. D. Z in S. L. S., ki so mu delali medklice, tako da je komaj nanje odgovarjal; na vsako tako vprašanje ni resnice odgovoril, zato so mu tudi naše vrle žene Ponikovljanke dale lepo zaupnico, ko so mu rekly: »Nehajte nas plavšat, g. poslanec, ker še niste storili ničesar za našo dobrobit!« Na to mu je g. Vrečko pojasnjeval težnje slov. ljudstva napram/srbskemu: slovenski del zahteva samoupravo. Povedal mu je tudi, koliko davka plača srbski kmet in koliko več slovenski, o čemer se je g. Vrečko sam prepričal, ko je lansko leto potoval po Srbiji. Isto kar Vrečko so poudarjali tudi ss. Fidler, Veselak in Žličar. Izvajanj poslanca Drogeniga ni nikdo odobraval, razen g. Krištana in Potiška, ta dva pa itak poznamo mi kočarji in delavci. Proti koncu govora je postavil sodrug Lah predlog, da naj vsak roko dvigne, kdor je samostojnež, to je, da sploh ne dela ne duševno ne telesno; pa niti eden ni vzdignil roke; čeravno je bilo nekaj samostojnežev navzočih še celo iz Šmarja in St. Jurja, tako smo lahko spoznali, da se le-ti lastne stranke sramujejo, in oni že vedo zakaj. Za tem se je oglašil k besedi g. Mahen iz Trnovelj. Ta je začel odkrivati grehe samostojnih, nakar mu je Drogenig na nevljuden način vzel besedo, čeravno so zborovalci zahtevali, naj nadaljuje svoj govor. Za občino Ponikva je samostojnežem stolček polomljen in tudi stolček njih zavetnika Drogeniga. Čudno se nam je zdelo, da g. poslanec ni vzel Urleba s seboj. Zato pa se oklenite, vsi pametni mali in srednji kmetje kakor tudi obrtniki in delavci vaše kmečko-delavske organizacije, ker le ta nam zna pridobiti naše pravice, le v tej organizaciji bo naša moč, moramo si jo pa sami pridobiti in pridobimo si jo, če bomo vsi v njej organizirani; potem ne bo več samostojnih in ne drugih. Z bratskim pozdravom in prihodnjic še kaj!

Samostojni medklicar.

Poljčane. (Volkovi v ovčjih kožah.) Ker sta me »Slovenski Gospodar« in »Straža« nesramno obrekovala, sem prisiljen odkrito in tudi z mirno vestjo povedati vsej javnosti svoje dosedanje nestalno stališče. — Iz klerik. stranke sem izstopil po 20 letih zato, ker sem njeno politiko dodobra spoznal, spoznal, da ni vse zlato, kar se sveti. Zaupal in verjel sem ji, kakor verjame vsak pošten človek, toda le toliko časa, dokler ne vidi, da je ogoljufan. Ko sem začel premišljevat in spoznavati, je-li vse resnica in pravica, kar se v vodstvu govori in dela, sem bil razočaran, spoznal sem da je to, kar spoštujem, gola fraza, pariumirana in lepo pobarvana rakev gnilobe in trhllobe, katere pravo vsebino šele spoznaš, ko jo odkriješ. — Za ljudi niso nisoli delali, le ob času volitev, ko so nas potrebovali, so nam obetali vse mogoče in nemogoče stvari, s čimer je bilo ljudi najlažje in najceneje izvabiti. Prav žal, da so takoj po

volitvah, ko so sedeli na stolcih, vse pozabili, toda gotovo ne iz trde glave. Nas pa so le tolašili in rotili v imenu Kristusovem na potrpljenje, ker božja volja tako hoče, da oni obljub ne izpolnijo. — Diplomatično so bili prekanjeni, zato pa naj se družijo le z njim enakimi, moja vest na noben način ne čuti z njimi in se njim tudi ne more podvreči. Prav lahko je bilo obljubljeni, da bodo na deželne stroške Sotlo regulirali, ceste zidali; ustanavljali vinske zadruga, vsak kmet bo prošto na svojem lovil divjačino, veleposestvom in drugim gospodarskim podjetjem bodo naložili velike davke, male kmete pa davkov oprostili, toda za izpolnitev obljub ni bilo časa, še manj pa volje, ker v parlamentu se nobeden od poslancev kaj takega še domisliti ni maral. — Ko sem med vojno videl in slišal, kako so klerikalni vodilni krogi klicali k maščevanju prestolonaslednika, kako so blagoslavljali moralno orožje, kako so s prižnic izvabljali revežem za vojno posoiilo zadnje vinarje, kako so z veseljem dajali za kanone zvonove, piščali in svečnike, sem se zgražal. Ko sem videl, da je pri njih spoštovan in upoštevan le bogatin in gospod, revež pa je psiček, ki mora pohlevno tekati za njimi in mirno čakati, da mu po milosti pade kaka kost od mize, sem se čutil popolnoma osamljenega in zavrnjenega. Neizrečeno me je odbijalo, yčasih skoro proti moji volji, a nazadnje sem stranko moral pustiti. — Zaman sem iskal pravice in resnice in tudi pri samostojni kmetjski stranki je nisem našel, ker nisem mogel poprej spoznati volka v ovčji koži. Imel sem dobro voljo in umevanje do organizacije, toda kot zaupniku organizacije mi je bilo odkrito marsikaj, kar drugim ni bilo. Menil sem, da je v resnici »samostojna kmetjska« stranka, v kratkem pa sem spoznal, da je to ponajveč stranka veleposestnikov, bank, trgovcev in doktorjev, in da morajo biti mali kmetje le njih ponižni hlapeci. — Popolnoma dovolj je bilo zame, ko je tajnik SKZ pri okrožni konferenci predlagal, da naj se pri volitvah bratsko združita SLS in SKS. Temu sem se odločno protivil in sem raiši izstopil. — Očitati so mi izdajalstvo kmetjskih koristi, na kar sem jim prav na kratko povedal, da sem res izdajalec njihovih izdajalcev, ki jih bodo v Belgradu izdali in prodali. Dohesedno se je to zgodilo in danes je resnično samostojna kmetjska stranka veren sluga v službi demokratov. — Šele sedaj, ko sem spoznal, da je edina, prava in poštena delavska organizacija in zastopnica proletarskih težnjaj kmetjsko delavska zveza, se čuti moje srce srečnega in močnega, kakor še ne do sedaj. — Iskreno želim vsem, da bi bili malo bolj ko do sedaj trezno misleči in previdni napram političnim pustolovcem. — **Jurij Pevec.** Spodnje Laže pri Poljčanah.

— **Kako je ruski car pokončaval lakoto.** Klic sovjetske vlade po pomoči za preprečenje lakote je bil precej dobrodošel politikom v nekaterih nazadnjaških državah, ki so se deloma sicer odzvali klicu, da pomagajo zapeljanemu ljudstvu, katero je prej živelo v zadovoljstvu in sreči, dokler se ni bilo strašnih boljševoikov. Kot milostni gospodje so priskočili na pomoč, pomilovali ljudstvo, obenem se pa veselili, da je prišlo to gorje nad sovjetsko Rusijo.

Kako je rusko ljudstvo za časa carja živelo srečno in zadovoljno, to pove precej jasno berlinski »Vorwärts«, ki je prinesel dolge članke o metodi pobijanja la-

koče pred sedemdesetimi leti, ko je bilo rusko ljudstvo istotako prizadeto vsled vremenskih nezgod kot v preteklem letu, samo ne v tolikem obsegu. Metoda takratnega pobijanja lakote je bila priporočena po policijskem ministru Pleve in je naletela na veliko zanimanje. Lakoto, piše da so pokončali sledeče: »... Da bi se pokončala lakota je iznašel Pleve izvrstno sredstvo. Izoliral (osamil) je pokrajine s stradajočim prebivalstvom od vsega ostalega sveta in ukazal, da mora vsakdo, ki kaj ve o lakoti, molčati. Z drakoničnimi odredbami je uničil vpitje za lakoto umirajočega ljudstva in poročal v svet, samozavestno, kot zmagovalec nad gladom. »Nikake lakote ni« in svet je verjel, saj mogočni policijski minister je zadržal klic umirajočega ljudstva pred ostalim svetom. Časopisju je bilo ukazano, da mora molčati o lakoti in mali dobrodelni organizaciji, ki je bila edina v veliki Rusiji, ni bilo dovoljeno, da bi nudila pomoč stradajočim, ker fako bi lahko svet izve-

del, o veliki potrebi umirajočega ljudstva pod bogatim carjem. Okoli prizadetih pokrajin je bila nastavljena policija, ki je branila vsak uhod in vsak izhod iz dežele smrti in vsakdo, ki se je upal kaj ziniti, je moral plačati s smrtjo ali pa katorgo v Sibiriji. Obsedno stanje je bilo proglašeno v okolici okrajev s stradajočimi, da je bilo mogoče takoj zatreti vsako revolto razžaljenega ljudstva. Če se je kje pojavila mala vstaja ljudstva, ki je v smrtnem strahu glasno klicalo po kruhu, je bil vedno prisotni policijski minister Pleve, da je s knuto in bajoneti zatrl glas in lahko povedal svetu o srečnem in zadovoljnem ljudstvu v matjuški Rusiji...«

UTRINEK.

Angleška princesa je bila poročena v največji razkošnosti z največjim pogumom.

Človek bi mislil, da bo zavrelo med brezposelnim narodom. Pa je ravno nasprotno.

Stotisočera ozkoprсна dekleta in slabokrvni fantje se opajajo s poročili in slikami z angleškega dvora. Čut jeze in nevolje je umrl v njih.

Ob pogledu na »kraljevski« par postanejo še bolj ponižni, še bolj vdani ter klečeplazijo pred ljudmi, ki so postali nekaki nadljudje po milosti božji in po milosti kapitala.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Franco Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

== Potrebščine == za telovadna društva

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi sukno za kroj priporočila tvrdka

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Palma

Neraztržljivi kavčukovi podpetniki za čevlje.

OBRTNA NAZVANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev

Maribor, Ruška cesta 5

priporočila obleke za moške in ženske po zmernih cenah in dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...

delavska pekarna v Mariboru,

Tržaška cesta št. 38, tel. 324,

priporočila

dober kruh in žemlje.

Gostilna

LJUDSKI DOM

Maribor

Ruska cesta št. 7

priporočila

izborna kuhinja in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...

tovarna kandkov in slaščičarna

najnižje cene in vsak čas sveže blago.

Maribor, Tkalska ulica 4.

Pridobivajte naročnike!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Garantirano pristni

na debelo! namizni kis na drobno!

prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,

Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišna gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL - KIS.

Za nakup

manufakturnega blaga

se priporočila obče znana

tvrdka R. Miklauc, Ljubljana,
Lingerjeva ulica, Mestni trg, Pred Škofijo.

Zadružna banka v Ljubljani

Telefon 367.

Aleksandrova cesta 5.

Brzjavke: Zadrubanka.

Najugodnejše obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Eskompt in inkaso menic, nakaznic, kuponov i. dr.

Vsakovrstni krediti in predujmi.

Nakazila in akreditivi na tu- in inozemska tržišča.

Nakup in prodaja deviz, valut in vrednostnih papirjev.

Vsa druga bančna opravila se izvršujejo najtočneje.

Valuta pada, draginja raste.
Kupuj domače milo ne tuje, importirano.
Kupuj dobro milo, ker je isto najceneje.
Kupuj „GAZELA“ milo.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren.

Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Začasno znižane cene!

Velika zaloga! Cenik zastonj!

Trgovina z pohištvom

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša priložnost za nakup

== pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno - -
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice:

Maribor

Gosposka ul. 38

Novomesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Pozor! ::::: Pozor!

Ne zamudite prilike

ter si nabavite obutev, katero Vam nudi v veliki izbiri po še starih ugodnih nizkih cenah, dokler zaloga ne poide,

tvrdka

ANT. KRISPER

Ljubljana

Mestni trg 26.

Modna trgovina

A. ŠINKOVIC NASL. K. SOSS

Liubljana, Mestni trg 19

priporoča:

Perilo za dame, gospode, otroke.

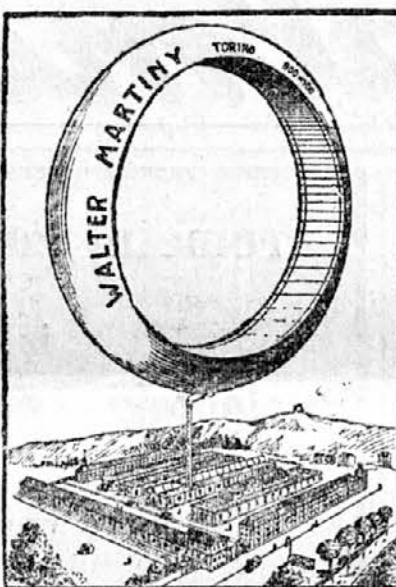
Pletnine, rokavice, nogavice.

Bluze, sp. krila, predpasniki.

Svila, modni nakit. GALANTERIJA.

□ □ □ □

!! ZNATNO ZNIŽANE CENE !!

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,
Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,
Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,
Knez Mihajlova
ulica 3.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obrobov za tovrne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydravlična stiskalnica za montiranje gumijevih obrobov v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO - LJUBLJANA.

Poštni predal št. 13. — Poštni ček. rač. št. 10.532. — Telefon inter. št. 178. — Brzojavni naslov „Kodes Ljubljana“.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po **4 1/2 %**, večje vloge proti polletni odpovedi po **5 %**. Hranilne vloge sprejema osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa

podružnice: 6 v Ljubljani, dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska Gora, Radeče, Celje, Store, Soštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

Sodrug, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes

nad 3 milijone kron.

Pristopnina K 10.—.

Član društva postane lahko vsak!

Delež K 200.—.

Pristopati se zamore v vseh gori imenovanih podružnicah.